

KOHTI LUOMUA. Suomessakin hyvin tunnettu Cono Sur luo yrityskuvaansa kestäväen kehityksen perustalle. Tarhoilla liiuskellaan samannäköisillä fillareilla, jotka löytyvät myös Cono Surin etiketeistä.

Chile vuonna yksi

DRAMAATTISEN VUODEN 2010 JÄLKEEN CHILE VALMISTAUTUU TOIVEIKKAANA PIAN ALKAVAAN SADONKORJUUUSEEN. SAMALLA MAAILMAN SUURIN VIININVEIJÄMÄÄ HIOO STRATEGIAANSA, JOKA ULOTTUU AINA VUOTEEN 2020.

SEPPÖ MÄÄTTÄNEN | KUVAT SEPPÖ MÄÄTTÄNEN JA VIINITILAT

LÄNSI-ITÄ. Concha y Toron vientijohtaja Paul Konar askarteli Chilen poikkileikkauksen Tyyneltä valtamereltä keskuslaakson kautta Andeille.

KUNNIANHIMOA. Viña VIKin omistama laakso aamukasteessa. Uusi tuottaja tähtää suoraan huipulle.

Mitä maailma muistaa Chilestä viime vuonna? Aivan varmasti sen, että 33 kaivosmiestä koki ihmeenä pidetyn pelastumisen, kun he palasivat elävinä maanpinnalle oltuaan pitkälti toista kuukautta satimessa satojen metrien syvyydessä luhistuneessa kaivoksessa.

Kaivosmiesten pelastusoperaatiosta muodostui kansakuntaa yhdistävä megatapahtuma, jonka Chile hyödynsi tapahtuman dramaattisuuden muistena tahdikkaasti.

Jotkut muistavat senkin, että Chile juhli syyskuussa näyttävästi 200-vuotista itsenäisyyttään. Juhlintaa ymmärrettävästi varjosti epätietoisuus kaivosmiesten kohtalosta.

Ihmisen muisti on kuitenkin lyhyt. Varsinkin Euroopassa kovin harva muistaa enää valtavaksi luokiteltavaa maanjäristystä, joka ravisteli Chileä viime vuoden helmikuun 27 päivänä. Voimakkuudeltaan 8,8 magnitudin järistyksen keskus sijaitsi Maulen edustalla meren pohjassa, vajaan 350 kilometriä pääkaupunki Santiagosta lounaaseen.

Chilen maanjäristyksessä kuoli ”vain” satoja ihmisiä, mutta aineelliset tuhot olivat valtavat. Vaikka pian vuosi katastrofin jälkeen infrastruktuuri on pääosin kunnossa, järistyksen jäljet näkyvät tuhoalueilla edelleen selvästi.

Runsasta kuukautta aikaisemmin tapahtuneen Haitin maanjäristyksen voimakkuus oli 7,0 momenttimagnitudia, mutta sen aiheuttamat tuhot olivat järkyttävyydessään, kuten tunnettua, moninkertaiset.

VOUSI MAANJÄRISTYKSEN JÄLKEEN Chile on noussut jaloilleen, vaikka infrastruktuuri ja talouden tukijalat, kupari sekä viinintuotanto kärsivät suurista menetyksistä ja taloudellisia tappioita.

Esimerkiksi Chilen suurin viinintuottaja, pörssinoteerattu Concha y Toro -konserni laski menetyksikseen lähes 23 miljoonaa litraa valmiita ja tuotannossa olevia viinejä. Määrä on noin kymmenen prosenttia koko yhtiön kapasiteetista.

Concha y Toron Pohjoismaiden vientijohtaja **PAUL KONAR** sanoo maanjäristysmenetysten asettuvan koko teollisuudenalalla seitsemän ja kahden toista prosentin haarukkaan. Hintoihin katastrofi ei ole heijastunut, siitä on pitänyt huolen maailmanlaajuinen ylituotanto.

Vaikka tuotantolaitteisto, kuten suuret terästankit kärsivät hurjan näköisiä vaurioita, nämä vahingot jäivät maanjäristyksessä loppujen lopuksi melko vähäisiksi. Moni viininvalmistaja menetti tosin kerralla suuren määrän tammitynnyreitä.

Oma lukunsa ovat meneillään olevat korvauskiistat viinintuottajien ja vakuutusyhtiöiden välillä, joiden Paul Konar arvioi jatkuvan vielä pitkään.

CHILEN VIINITEOLLISUUDEN KATTOJÄRJESTÖ Vinos de Chilen tuoreimman strategiapäivityksen mukaan ala hakee vuosittain viennin arvolla mitattuna vajaan kymmenen prosentin kasvua.

Suomessa chileläisten viinien määrällinen markkinaosuus huutelee noin 25 prosentin tienoilla, joten on perusteltua pysähtyä pohtimaan, kuinka paljon se voisi vielä nousta.

Kun chileläisiltä tuottajilta kysyy, miten ja mistä viennin kasvu revitään, vastaus on jokseenkin aina sama: pyrkimällä kohti laadukkaampia, siis parempikatteisia premium-viinejä. Paul Konarin mukaan se tarkoittaa Suomen markkinoilla siirtymistä pikkuhiljaa suurten volyymien ”entry level” -viineistä yli kymmenen euron viineihin.

Samaan aikaan viinijournalismi ympäri maailmaa kyselee chileläisten huippuviinien perään, joista vaikkapa kiinalaiset tai venäläiset olisivat valmiita maksamaan sata euroa pullolta.

MONT GRAS -YHTIÖN pääviinintekijä **SANTIAGO MARGOZZINI** luettelee Chilen viinintuotannon suurimmat kehitysharppaukset: ”parhaat terroirit tiettyjen lajikkeiden parhaan laadun saavuttamiseksi, samoin viileiden kasvualueiden kuten Limarin, Leydan, Lituechen ja Colchagua Costan kehitys.”

Joka tapauksessa kohti vuotta 2020 Chilen viinintuotannon maantieteellisessä kehityksessä länsi-itä, siis Tyynen valtameren rannikon ja Andien välinen akseli korostuu enemmän kuin pohjois-etelä-akseli.

Edellä olevan perusteella voi jopa väittää, että joskus 1980-luvun lopulla chileläiset viinitarhat ovat sijainneet valtaosin väärillä paikoilla; lämpimillä alueilla on viljelty lajikkeita, jotka kuuluvat joko rannikon vuorijonon tai Andien rinteille, joilla lämpötilavaihtelut ovat suuret.

Tämäkään ei ole koko totuus, sillä pohjoisen ja etelän uusien alueiden potentiaali ei vielä ole välttämättä realisoitunut. Etelän nousevia alueita ovat Bio Bio ja Malleco Valley.

Paul Konar muistuttaa kasvupaikkaan liittyvistä kehitysaskeleista: ”Kukaan ei kyseenalaista sitä, että esimerkiksi valkoisille lajikkeille sekä Pinot Noirille tai viileän ilmanalan Syrahille parhaat kasvualueet löytyvät rannikolta. Suurimmat lämpösummat sijoittuvat Keski-Chilen laaksoihin, joilla kansallislajike Carmenere, Merlot ja lämpimän seudun Syrahit ovat omimmillaan. Vastaavasti Andien rinnetasanteet, joiden maaperä on köyhintä ja

VUOSI PARANSI HAAVAT. Silti Mont Gras'n pääviinintekijä Santiago Margozzini muistaa viime helmikuun 27. päivän lopun ikäänsä. "Yli 300 tammitynnyriä lähti liikkeelle, melkein kaikki rikkoontuivat."

vuorokautiset lämpötilavaihtelut ovat suurimmillaan, ovat kuin luotuja Cabernet Sauvignonille."

Konar muistuttaa vielä, että edellä oleva kasvupaikkaluonnehdinta on yksinkertaistus, mutta antaa kuitenkin osviittaa siitä, minne lajikkeet hakeutuvat.

PARHAIDEN KASVUPAIKKOJEN KARTOITTAMISESSA

on käytössä myös uudet menetelmät. Yhtenä monien joukossa suureen VSPT Groupiin kuuluva Maipo Valleyssä toimiva Tarapaca on kasvukauden aikana kartoittanut useilla ilmakuvauksilla parhaita kasvupaikkoja. Esimerkiksi lämpökamerakuvilla voi analysoida eri palstojen elinvoimaisuutta.

Myös maaperäkartoitus on tullut osaksi viljelysuunnittelua. Siinä halutuilta osilta tarhoja kairataan ja analysoidaan maaperänäytteet tiheällä ruudukolla.

Ilmakuvausten ja maaperäanalyysien tulosten perusteella chileläiset viinitalot ovat myös ryhtyneet tuottamaan yhä enemmän luonteikkaita single vineyard -viinejä hyvinkin pieniltä palstoilta. Kaiken taustalla on terroir, maaperän ja ilmaston luoman autenttisuuden löytäminen.

CONCHA Y TORON PAUL KONARIN mielestä chileläisillä viinintuottajilla on käsissään kommunikatio-ongelma. Siinä missä eurooppalaiset ostavat vaikkapa bordeaux'laisia tai alsacelaisia viinejä, Konarin mukaan vain harva osaa etsiä pirquelaisia, limarilaisia tai puentealtolaisia viinejä. "Chile on 4 000 kilometriä pitkä maa, johon mahtuu monelaisia maaperiä ja ilmastoja, mutta viinit ovat vain chileläisiä", Konar puuskahtaa.

Konarin mielestä yksi tapa ohjata kuluttajia

valitsemaan kasvuympäristöään ilmentäviä viinejä olisi muuttaa Chilen D.O. – alkuperäluokitusta (Denomination of Origin).

Nykyisellään luokitus perustuu pohjois-eteläsuunnassa neljään suuralueeseen ja näiden sisällä oleviin alajakoihin. Useimmat pienalueet on nimetty itä-länsisuunnassa kulkevien jokilaaksojen mukaan. Lain mukaan viinin tulee sisältää 75 prosenttia tietyn alueen rypälettä, jotta se olisi D.O.-kelpoinen. EU-maihin tuotavilla viineillä alkuperäisyysvaatimus on vielä suurempi.

Paul Konar tähdentää, että jokilaaksojen kasvuympäristöissä on kuitenkin idästä länteen mentäessä olennaisia eroja.

"Keskustelemme parasta aikaa siitä, miten voisimme nykyistä paremmin identifioida viinien alkuperän. Itse olen sitä mieltä, että eniten asiaan vaikuttaa se, tuleeko viini rannikolta, maan keskikaistaleen laaksoista vai Andeilta", Konar selvittää.

CABERNET SAUVIGNON ON Chilen ylivoimaisesti eniten viljelty rypäle. Kaikkein chileläisin lajike on kuitenkin runsaasti viljelty País. Mutta kun kyse on chileläisyyttä parhaiten luonnehtivasta rypälestä, puheisiin nousee Carmenere, kadonneeksi luultu lajike, joka tosiasiallisesti on ollut Chilessä ainakin 150 vuotta.

Lajike tunnetaan myös nimillä Carmenelle, Carbonet, Bouton Blanc ja Grande Vidure.

Medocista lähtöisin olevaa rypälettä viljeltiin Ranskassa laajalti, kunnes phylloxera-epidemia miltei tappoi lajikkeen kokonaan. Chilessä vaikuttavan professori **PHILIPPO PSZCZÓLKOWSKYN** mukaan Medocin viinien varhaisen maineen taustalla oli juuri Carmenerere.

Kun Carmenere löytyi uudelleen 1990-luvun puolivälissä, juuri Pszczólkowsky ehdotti, että Carmeneresta synnytetäisiin Chilen uusi lippulaivarypäle.

Alun vastustuksen ja lajikkeen jalostuksen jälkeen Carmeneren viljelyala onkin kasvanut suorastaan räjähdysmäisesti. 1990-luvun jälkipuoliskolla sen viljelyala oli vain muutamia satoja hehtaareita, mutta vuonna 2009 se oli jo lähes 9 000 hehtaaria mikä vastaa kahdeksaa prosenttia maan kaikista viiniviljelmistä.

Carmenerere on myöhäinen lajike. Sen silmut puhkeavat myöhään ja rypäleet poimitaan sadonkorjuun lopulla, Chilessä tämä tarkoittaa tavallisesti toukokuuta.

Carmeneren tasapainoinen kypsyminen edellyttää runsaasti aurinkoa, päivällä lämmintä ja yöllä viileätä.

Concha y Torolla, muun muassa Suomessakin suosittu Trio-brändin viinintekijä **IGNACIO RECABARREN** kuvailee Carmeneren aromiympyrää mielenkiintoiseksi. "Se lähtee vihreistä yrteistä viherrippurin ja paprikan kautta elegantiksi kirsikan ja luumun vivahteiksi", Recabarren kuvailee. Hänen mielestään Carmeneren aromiympyrään sopivat myös raikas marjaisuus, tumma suklaa ja silkinpehmeät tanniinit.

"Näitä me haluamme ja tarkkailemme rypäleitä joka päivä, kunnes aloitamme poiminnan", Recabarren summaa. *

1. Elqui
2. Limari
3. Choapa
4. Aconcagua
5. Casablanca
6. San Antonio/Leyda
7. Maipo
8. Chapoal
9. Colchagua
10. Curicó
11. Maule
12. Itata
13. Bio Bio
14. Malleco

KORKEAMALLE. Chile viinintuotanto sijoittuu pohjois-eteläsuunnassa noin tuhannen kilometrin matkalle. Uudet tarhat pyrkivät lähelle merta ja Andien rinteille.

HUIPPU, LIPPULAIVA VAI IKONI?

JOPA MEIKÄLÄISELLE viinintavikselle on muodostunut käsitys chileläisistä huippuviineistä. Ja se käsitys on, että Chilessä tuotetaan paljon loistavia viinejä ja niitä saa ostaa järkevään hintaan.

Tuottajien verkkosivuja selaamalla saa myös hyvän käsityksen lippulaivaviineistä, tuottajien itse määrittelemistä parhaista ja yleensä kalleimmista pulloista.

Entäpä ikoniviinit - icon wines? Kun viini-ihmisiä pyytää nimeämään jonkin ikoniviinin, californialainen Opus One mainitaan usein. Eikä asiaa tule edes kiistaa.

Pääsystä ikoniviinien joukkoon ei päästä tuottaja, eikä yksittäinen kuluttaja. Siitä päättävät suuret markkinat ja johtavat viiniasiantuntijat yhdessä ja erikseen.

Monet viinigurut ovat viime vuosina hanakasti kyselleet chileläisten ikoniviinien perään. Onko sellaisia? Kunnianhimoisia, yleensä kalliita, rajallisesti saatavia, maailmanlaajuisesti kehuttuja, tastingeissa huippupisteitä vetäviä chileläisiä?

Erittelemättä itse kunkin ansioita edellä mainituissa ominaisuuksissa, suppea haastattelukierros nostaa seuraavat chileläisviinit vahvoiksi ikoniviiniehdoiksi (suluissa tuottaja): Montes M (Viña Montes), Clos Apalta (Casa Lapostolle), Almaviva ja Don Melchor (Concha y Toro), Chadwick (Viñedos Chadwick), Capo de Hornos (San Pedro), Lota (Cousino Macul), Antiyal (Antiyal's Maipo) ja Don Maximiano (Errazuriz).

Aivan varmasti jonkun mielestä listalta puuttuu joku, toisen mielestä tämäkin Chile-lista on liian pitkä.

Niin tai näin, mielenkiinnolla jään odottamaan norjalaisen sijoittajamiljonäärin **ALEXANDER VIKIN** omistaman Viña Vikin kunnianhimoisen projektin tuloksia (www.vik.cl). Tähtäimessä ovat heti ja pelkästään super premium -markkinat.

SEPPO MÄÄTTÄNEN

BIOPOLLE. Hevonen köynnösten välissä alkaa olla yhä yleisempi näky, kun varsinkin pienet tuottajat siirtyvät biodynaamiseen viljelyyn. Talvikuva Viños Lautarolta, joka tuottaa myös reilun kaupan viinejä.

KESTÄVÄ KEHITYS TOI HEVOSET JA UUSIA POMOJA

VAIKKA työvoimakustannukset Chilen viinutuotannossa ovat vanhan maailman tuottajiin verrattuna alhaiset, Chile ottaa kestävän kehityksen paineen tosissaan. Jos hiilijalanjälkeä ei arvioi itse, joku muu tekee sen joka tapauksessa. Yhä useampi suuri tuottaja onkin palkannut ylimpään johtoonsa kestävästä kehityksestä vastaavan johtajan.

Chilessä hyvin konkreettinen osa kestävän kehityksen tonttia on yhteiskuntavastuu. Soveltamatta varsinaisesti reilun kaupan muodollisia pykäläiä, viinintuottajat rahoittavat muun muassa työntekijöidensä kotien rakentamista. Kuvaan kuuluu myös koulujen ja terveydenhuollon tukeminen.

Osana kestävästä kehitystä moni pieni, alle sadan hehtaarin viinintuottaja on siirtynyt luomu- ja/tai biodynaamiseen viljelyyn. Isoille tuottajille luomu ja biodynaaminen ovat enemmän yksittäisiä projekteja, joiden tarkoituksena on todistaa ajan hermolla pysymisen puolesta.

Hyvin todennäköisesti jo lähivuosina Chilestä on tulossa Euroopan markkinoille pienten tuottajien luomuaalto. Viininytävälle luvassa on vielä kokonaan uudenlainen Chile.

TOP 10, CHILEN SUOSITUIMMAT:

LAJIKE	HEHTAARIA, 1994	HEHTAARIA, 2007
1. Cabernet Sauvignon	11 000	41 000
2. País	16 000	15 000
3. Merlot	2 300	13 000
4. Sauvignon Blanc	6 000	8 800
5. Chardonnay	4 200	8 700
6. Carmenere	-	7 300
7. Syrah	alle 100	3 500
8. Semillon	2 700	1 700
9. Pinot Noir	100	1 400
10. Cabernet Franc	-	1 200

Lähde: Tong about wine, 7/2010